

Zajednička vanjska politika na zapadnom Balkanu – Model Jugoslavija?

Nakon pada komunističkog bloka u Istočnoj Europi, etnička rivalstva u Jugoslaviji pretvorila su regiju u najkrvavije ratište u Europi.

"Zajednička vanjska politika na zapadnom Balkanu?" tema je novog izvještaja Istraživačkog centra "Populari" čiji je jedan od zaključaka da bi razvoj zajedničkog okvira vanjske politike svih zemalja zapadnog Balkana mogao biti pristup iz kojeg se mogu izvući rezultati.

Ne tako davno, Balkan je za Europu bio najnestabilnija regija u okruženju. Nakon pada komunističkog bloka u Istočnoj Europi, etnička rivalstva u Jugoslaviji pretvorila su regiju u najkrvavije ratište u Europi. Od tada, mnogo toga se promijenilo. Slovenija i Hrvatska su postale punopravne članice Europske unije, a sve ostale zemlje teže istom, ali su konstantno opreterečene vanjskim i unutrašnjim problemima koji vrlo često prevladaju mnogo bitnije, zajedničke interese.

Isti ciljevi za sve

Iako su tek na početku posla i mnogo posla stoji pred njima, zemlje zapadnog Balkana su već napravile značajan pomak i imaju zajednički fokus. Sve zemlje imaju iste ciljeve: prvenstveno članstvo u Europskoj uniji (EU) i Sjevernoatlantskom savezu (NATO).

Također, regionalni odnosi su se značajno unaprijedili. Sa izuzetkom Kosova i Bosne i Hercegovine i njihovog uzajamnog viznog režima, kao i Srbije i statusa Kosova, ne postoje realne prepreke za napredniju suradnju u oblasti vanjske politike.

"Dok EU nastavlja da svakoj zemlji kandidatu pojedinačno asistira u procesu pridruživanja, vjerujemo da postoji očigledna prilika, za sve zemlje zajedno, da im se pomogne da definiraju zajedničke prioritete vanjske politike i osmisli jedinstven okvir za istu. Takav korak, ne samo da može donijeti potrebnu stabilnost u regiji, nego i otvoriti put za kompleksnije izazove s kojima će se ove zemlje sresti u narednoj deceniji", navodi se u izvještaju.

U ovom kratkom pregledu, predlažu niz praktičnih primjera koji čine ovaj prijedlog realističnim, a temeljna pretpostavka je da EU prepozna ovo kao jedinstvenu priliku za pozicioniranje čitave regije, jedinstvene i cijele.

"Želimo skrenuti pažnju na praktične ideje, ostavljajući po strani svepristuna ideološka ograničenja. Vanjska politika je moćan alat koji može da koristi svima, a ono što je još važnije, je da za to nisu potrebne nove institucije ili zajednički vizuelni identitet, već jednostavno zajednički interesi, a čak ni oni ne moraju biti identični", kažu iz Popularija.

Model Jugoslavija

Bivša Jugoslavija je imala jedinstvenu poziciju u međunarodnim odnosima. Uspješno balansirajući između istoka i zapada, igrala je ulogu strateške tampon zone, a početkom 1960-ih je postala jedna od vodećih zemalja Pokreta nesvrstanih. Kraj Hladnog rata promijenio je ovaj međunarodni položaj i umanjio značaj Pokreta nesvrstanih u međunarodnim odnosima. Međunarodno okruženje u 20. stoljeću se promijenilo. Sigurnosni, politički i ekonomski prioriteti su se zaokrenuli. A ovaj je period na Balkanu obilježen odcjepljenjima i novonastalim državama. Svaka od njih morala je naći način da prepozna i prilagodi se novim okolnostima. Njih sedam nastalo je raspadom bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije: Slovenija,

Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija, Srbija i Kosovo.

Zemlje koje su nekada bile dio istog kluba su rastrgane - politički, ekonomski i socijalno. Opterećene vlastitim problemima, nove tzv. "male države" morale su naći svoje mjesto na međunarodnoj sceni.

Od 1990-ih na ovamo, vanjsku politiku Balkana možemo posmatrati kroz tri labavo povezane, no ipak zajedničke faze: međunarodno priznanje, europeizacija, i članstvo u EU i NATO članstvo.

Sve države nastale raspadom Jugoslavije, osim Kosova, ostvarile su puno međunarodno priznanje ubrzo nakon proglašenja svoje nezavisnosti. Državama bivše Jugoslavije trebalo je od jednog mjeseca u Crnoj Gori, do 18 mjeseci u Makedoniji, od proglašenja nezavisnosti do međunarodnog priznanja od strane Europske unije i Ujedinjenih naroda (UN). Međutim, od trenutka priznanja nadalje, ove zemlje otišle su u različitim pravcima, jer je i cijena sticanja nezavisnosti bila različita u svakoj od njih.

Napredak BiH, sa svojom disfunkcionalnom vladom, već je godinama u zastoju. Makedoniju i dalje blokira spor s Grčkom oko samog naziva 'Makedonija'. Kosovo je tako daleko da je i dalje jedina zemlja zapadno od Ukrajine čiji građani ne mogu putovati u EU bez viza. Crna Gora je počela pregovore s EU, Albanija je postala zemlja kandidat za članstvo u EU, a Srbija, koja ima zeleno svjetlo za početak pregovora, nada se da će početi do kraja ove godine.

Iako napreduju različitim tempom, svim zemljama su vanjskopolitički prioriteti i ciljevi gotovo identični: EU i NATO integracije, te dobrosusjedski odnosi. Pitanje je zašto ih ne implementiraju zajednički? Posmatrajući širi kontekst, nema posebnih prepreka za iniciranje zajedničkih napora kako bi se pomoglo zemljama koje stagniraju da ubrzaju korake koje sve moraju poduzeti. U praksi, ova vrsta suradnje u Europi već uspješno djeluje, navodi se, između ostalog, u izvještaju Popularija.

Nedjelja, 12. srpnja 2015. 9:36

R.I.

<http://www.bljesak.info/rubrika/vijesti/clanak/zajednicka-vanjska-politika-na-zapadnom-balkanu--model-jugoslavija/126502>